

629

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

**ПРОГРАМ
ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИХ ВИРУСА НА *Rubus spp.* У
РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2020. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбеђивања и коришћења средстава и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством карантинских вируса *Rubus spp.* на подручју Републике Српске у 2020. години.

Члан 2.

Циљ овог програма јесте утврђивање присуства, односно одсуства карантинских вируса на *Rubus spp.* у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантинских вируса на *Rubus spp.* спроводи се на граници и на цијелој територији Републике Српске.

(2) Подручја рада су мјеста уласка у Републику Српску, регистровани расадници биљака домаћина, биљке у промету и производни засади биљака домаћина.

(3) Посебан надзор и мјере надзора на граници, у промету и у регистрованим расадницима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(4) Институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана (у даљем тексту: овлашћене институције) спроводе посебан надзор у производним засадима биљака домаћина.

(5) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним саветима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(6) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(7) Фитосанитарни инспектор дозволиће увоз пошиљке само ако пошиљка испуњава прописане услове.

(8) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу до добијања резултата лабораторијских анализа.

(9) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којим се уређује ова област.

Члан 4.

(1) Програмом посебног надзора обухваћене су малина (*Rubus idaeus L.*) и купина (*Rubus occidentalis L.*) као најзначајније биљке домаћини карантинских вируса: Cherry leaf roll virus – вирус увијености листа трешње (CLRВ, род *Nepovirus*, фамилија *Secoviridae*), Tomato ringspot virus – вирус прстенасте пјегавости парадајза (ToRV, род *Nepovirus*, фамилија *Secoviridae*), Tobacco ring spot virus – вирус прстенасте пјегавости дувана (TRSV, род *Nepovirus*, фамилија *Secoviridae*), Arabis mosaic virus – вирус мозаика гушарке (ArMV, род *Nepovirus*, фамилија *Secoviridae*) и Apple mosaic virus – вирус мозаика јабуке (ApMV, род *Parvivirus*, фамилија *Bromoviridae*).

(2) Сви наведени вируси преносе се зараженим сјеменом и поленом, док нематодe из рода *Xiphinema* и *Longidorus* учествују додатно у преношењу вируса из рода *Nepovirus*.

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узоракa у производним засадима главних домаћина врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди и који одређују локацију и засад за узимање узоракa.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узоракa за лабораторијско тестирање матичних стабала из регистрованих засада, биљака у промету и садног материјала из увоза спроводи Инспекторат.

(3) Лабораторијске анализе свих службених узоракa на присуство карантинских вируса овог програма врше овлашћене институције.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетних вируса и вектора, климатских услова за њихов развој, географске дистрибуције и величине површина на којим су заступљене биљне врсте биљака домаћина.

Члан 7.

Прописани ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 8.

Преглед дистрибуције и броја узоракa малине и купине за лабораторијско испитивање присуства карантинских вируса из производних засада, регистрованих расадника, биљака из увоза и из промета приказани су у табелама 1. и 2. из Прилога 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

(1) Визуелно се прегледају површине на којим су заступљене биљке домаћини. При опису мјеста и узимања узоракa описује се мјесто узорковања са обавезним означавањем GPS позиције и то се наводи у записнику о узимању узоракa и пријави узоракa, који се налази се у Прилогу 3. овог програма, који чини његов саставни дио.

(2) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту подручја са извршеним визуелним прегледима, карту локација узорковања и карте локација са позитивним узорцима, користећи Fito-GIS апликацију.

(3) Карте из става 2. овог члана достављају се Министарству у електронском облику.

Члан 10.

(1) Рок за узимање узоракa матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада и јавних површина и достављање узоракa овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа јесте 1. децембар 2020. године.

(2) Коначни извјештај о спроведеном програму и карте из члана 9. става 2. овог програма достављају се Министарству до 10. децембра 2020. године.

(3) Рок за узимање узоракa из увоза, достављање узоракa овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа и за достављање извјештаја Инспектората јесте 31. децембар 2020. године.

(4) Сви вршиоци посебног надзора благовремено извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(5) Укупни резултати овог програма воде се и достављају Министарству на прописаним обрасцима 1, 2. и 3, који се налазе у Прилогу 4. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 11.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2020. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 12.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантинских вируса на *Rubus spp.* у Републици Српској у 2019. години (“Службени гласник Републике Српске”, број 57/19).

Члан 13.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-1002/20
30. марта 2020. године
Бањалука

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и методе узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа

Приликом визуелног прегледа и узорковања обратити пажњу на присуство симптома попут блиједих до изражајних прстенастих пјега на листовима, хлоротичних линија, мозаика, хлоротичних регија, изобличења и крљавост листова. Чест је случај да биљке остају заражене без испољавања видљивих симптома.

1.2. Узимање узорака

Узорковање и тестирање на вирусе треба да се уради током прољећа на новим младим листовима. Најмање два потпуно развијена листа треба да се узоркују са различитих грана, са главне стабљике један млађи и један старији лист са средишњег дијела гране. Узорковане листове са сваке биљке треба тестирати што прије након узорковања. Приликом увоза и прегледа узорака са границе узоркују се вршни изданци, дијелови стабла и биљке из културе ткива и полен од *Rubus* врста. До тестирања узорци треба да се држе у пластичним кесама на температури 4 °C, не више од седам дана. Узорци који су почели дјелимично да труле или показују знакове плеснивости не треба да буду подвргнути тестирању, већ треба да се узму нови узорци.

1.3. Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

Лабораторијске анализе врше се по међународно признатим методама, описаним у EPPO PM 7/2 (2) Tobacco ringspot virus, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2017) 47 (2) <https://doi.org/10.1111/epp.12376>; и PM 3/32 (2) Tomato ringspot virus in fruit trees and grapevine: inspection, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2013) 43 (3), 397; PM4/010(2) Certification scheme for *Rubus*.

ПРИЛОГ 2.

Табела 1. Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско тестирање у производним засадима у Републици Српској

Врста узорака	Малина и купина
Регије	
Бања Лука	12
Приједор	12
Бијељина	18
Источно Сарајево	8
Укупно:	50*

* Извршити узимање узорака водећи рачуна да буду заступљена оба домаћина.

Табела 2. Преглед броја узорака за лабораторијско тестирање из регистрованих расадника, биљака у промету и из увоза у Републици Српској

Узорци	Број узорака
Малина и купина	10

ПРИЛОГ 3.

ЗАПИСНИК

за посебан надзор над присуством карантинских вируса на *Rubus spp.*

Број: бр. регије – бр. службе – период узорковања – ваш број, година

Нпр.: 01-01а-III-10/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.../2020.

Датум:

Шифре узорка:

Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Катастарска општина	
Потес	

Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Дијелови биљке који се узоркују	

Примједбе: _____

Одговорно лице произвођач / власник биља

Овлашћено лице за фитосанитарни преглед

ПРИЛОГ 4.

Образац 1. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством карантинских вируса на *Rubus spp.* у производним засадама биљака домаћина у Републици Српској у 2020. години

Врста узорка	Малина										Купина											
	CLRВ		ТоRV		TRSV		ArMV		ApMV		CLRВ		ТоRV		TRSV		ArMV		ApMV			
Регија	Позитивни резултати	Негативни резултати																				
Бања Лука																						
Приједор																						
Бијељина																						
Укупно:																						

Образац 2. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством карантинских вируса на *Rubus spp.* спроведеног у регистрованим расадницима и над биљкама при увозу и промету у Републици Српској у 2020. години

Врста узорка																				
Малина										Купина										
CLRВ		ТоRV		TRSV		ArMV		ApMV		CLRВ		ТоRV		TRSV		ArMV		ApMV		
Позитивни резултати	Негативни резултати																			

Образац 3. Списак GPS координата у XY координатном систему са мјеста узорковања

Редни број	Подручје	Власник биља	X координата	Y координата	Вријеме прегледа / узорковања	Биљна врста	Резултат лабораторијске анализе
1.							

Након завршетка Програма посебног надзора попуњене табеле потребно је у електронској форми доставити Министарству, на мејл-адресу: mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2020. године.

630

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ *Tomato spotted wilt virus, TSWV* У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2020. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђује се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који ће их спроводити, извори и

начин обезбјеђивања и коришћења средстава и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Tomato spotted wilt virus, TSWV* на подручју Републике Српске у 2020. години.

Члан 2.

(1) Циљ Програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Tomato spotted wilt virus, TSWV* код произвођача расада, произвођача поврћа и цвијећа и других врста домаћина патогена који су наведени у члану 4. овог програма.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Tomato spotted wilt virus, TSWV* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.